COLLEGEVOORSTEL

gemeente Rheden

Onderwerp vermelding sergeant Meijer

Datum collegevergadering	21 april 2026
Thema programmabegroting	Kansengelijkheid en inclusie
Portefeuillehouder	Dorus Klomberg
Zaaknummer	-

Samenvatting

Op 12 mei 1940 is de 22-jarige sergeant Johan Christiaan Meijer door de krijgsraad te Velde ter dood veroordeeld en geëxecuteerd. Voor zover bekend is hij de enige Nederlandse militair die in de twintigste eeuw door een Nederlands vuurpeloton is geëxecuteerd. Na de oorlog heeft de naam van sergeant Meijer enige tijd op het 'Monument voor Nederlandse Militairen' van de begraafplaats Heiderust in Rheden gestaan. Naar aanleiding van een bezwaar van een onbekende veteraan is zijn naam in 1948 van het monument afgehaald. Deze omstreden gebeurtenis in de Nederlandse militaire geschiedenis houdt de gemoederen in de maatschappij tot op de dag van vandaag bezig. Het college wordt gevraagd op basis van het gebruikelijke criterium voor naamsvermelding[1] de naam van sergeant Meijer opnieuw te vermelden op het 'Monument voor Nederlandse Militairen' in Rheden.

Voorgesteld besluit

1. De naam van sergeant Johan Christiaan Meijer opnieuw op het 'Monument voor Nederlandse Militairen' in Rheden te vermelden;
2. De vermelding van de naam voor de Nationale Dodenherdenking van de oorlogsslachtoffers op 4 mei 2026 gereed te maken.

Inleiding

Op 12 mei 1940 is de 22-jarige sergeant Meijer door de krijgsraad te Velde ter dood veroordeeld. Op de dag van de veroordeling is hij door een vuurpeloton geëxecuteerd. Sergeant Meijer was "*in tijd van oorlog opzettelijk buiten noodzaak eigendunkelijk ontruimen van zijn post*" (Wetboek Militair Strafrecht, artikel 84, 2e lid)[2] ten laste gelegd. Voor zover bekend is sergeant Meijer de enige Nederlandse militair die in de twintigste eeuw door een Nederlands vuurpeloton is geëxecuteerd. Jarenlang is het echte lot van sergeant Meijer vrijwel onbekend gebleven. Na de oorlog heeft de naam van sergeant Meijer enige tijd op het 'Monument voor Nederlandse Militairen' van de begraafplaats Heiderust in Rheden gestaan. Naar aanleiding van een bezwaar door een onbekende veteraan is zijn naam in 1948 van het monument afgehaald.

Deze omstreden gebeurtenis in de Nederlandse militaire geschiedenis houdt de gemoederen in de maatschappij tot op de dag van vandaag bezig. In 2025 heeft de gemeente Rheden over de 'zaak Meijer' contact gelegd met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), het Nederlands Veteraneninstituut (NLVi) en rechthebbenden van het graf van sergeant Meijer.

Op basis van het gebruikelijke criterium voor naamsvermelding[1] wordt voorgesteld om de naam van sergeant Meijer opnieuw te vermelden op het monument. De motivatie hiervoor vindt u in dit voorstel.

[1] de militair is tijdens of als gevolg van de betreffende militaire inzet om het leven gekomen
[2] bron: Nederlands Instituut voor Militaire Historie

Beoogd effect

De gemeente denkt met het toevoegen van de naam van sergeant Meijer aan het monument volledi ger te zijn in de vermelding van de omgekomen militairen in de Tweede Wereldoorlog die in de gemeente Rheden hebben gewoond en/of zijn omgekomen.

1. Argumenten

1.1 De situatie van sergeant Meijer voldoet aan het gebruikelijke criterium voor naamsvermelding

Op het 'Monument voor Nederlandse Militairen' staan de namen vermeld van militairen die, zonder rekening te houden met de doodsoorzaak, tijdens de Tweede Wereldoorlog om het leven zijn gekomen. Het gaat hier om militairen die in de gemeente Rheden hebben gewoond en/of militairen die in de gemeente Rheden in of door de strijd zijn omgekomen. Uit de administratie blijkt dat sergeant Meijer, oorspronkelijke inwoner van Dieren en omgekomen in en door de strijd in de Tweede Wereldoorlog, hieraan ontbreekt.

1.2 Het college van B&W is hiervoor bevoegd

Het gebruikelijke criterium voor naamsvermelding is of een militair tijdens of als gevolg van militaire inzet om het leven is gekomen. Hiervan is sprake bij sergeant Meijer. Het toevoegen van zijn naam is daarmee een administratieve handeling en nadrukkelijk geen poging tot het rehabiliteren van sergeant Meijer. Dit is niet aan het college van B&W, maar aan de minister van Defensie. De naamsvermelding is wel een bevoegdheid van het college.

1.3 De familie van sergeant Meijer staat positief tegenover het initiatief

Op 12 maart 2026 en 9 april 2026 heeft de gemeente de rechthebbenden van het graf van sergeant Meijer gesproken. Zij staan positief tegenover het initiatief om sergeant Meijer opnieuw te vermelden op het oorlogsmonument.

2.1 Dit geeft de Nationale Dodenherdenking op 4 mei 2026 extra betekenis

Op 4 mei, een belangrijk moment in het jaar, staan we stil bij alle burgers en militairen die in oorlogssituaties zijn omgekomen of vermoord. Sergeant Meijer hoort hierbij. Hij heeft onder zware omstandigheden op de Grebberg gediend en is, los van het antwoord op de vraag of we nu meer begrip kunnen opbrengen voor zijn handelen, slachtoffer van deze strijd.

Kanttekeningen en/of risico's

1.1 Het vermelden van de naam sergeant Meijer kan het beeld van eerherstel oproepen

De gemeente Rheden is niet bevoegd tot het rehabiliteren van sergeant Meijer. Het opnieuw vermelden van zijn naam op het monument heeft ook niet dat oogmerk. Zorgvuldige communicatie richting onze partners en inwoners over het besluit moet dat duidelijk maken.

Financiën

Het vermelden van sergeant Meijer op het oorlogsmonument kost eenmalig € 2.500,- Dit bedrag is bestemd voor het inhuren van een steenhouwer. De kosten worden gedekt uit het reguliere beheerbudget van de begraafplaatsen grootboeknummer 646921.

	Bedrag (€)	Jaarschijf / jaarschijven
Eenmalige uitgaaf:	€ 2.500,-	2026
Investering:	Nvt	Nvt
Structurele lasten:	Nvt	Nvt

Uitvoering

De werkzaamheden worden na het collegebesluit zo spoedig mogelijk uitgevoerd, in ieder geval voor de Nationale Dodenherdenking op 4 mei 2026 zodat sergeant Meijer bij de herdenking op het monument staat vermeld.

Participatie en communicatie

De rechthebbenden van het graf van sergeant Meijer worden persoonlijk geïnformeerd over het besluit van het college van B&W.

De geraadpleegde partijen als het Nederlands Veteraneninstituut, het Nederlands Instituut voor Militaire Historie en het NIOD worden eveneens geïnformeerd over het besluit.

De media wordt geïnformeerd met een persbericht.

Bijlagen

Persbericht naamsvermelding sergeant Meijer

De Steeg, 21 april 2026

Burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester

Bart Drewes,
gemeentesecretaris